

"I hear of Sherlock everywhere"

Sherlockiana

MEDDELELSEER FRA

SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK

THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Nr. 2/3, 1991 * 36. Aargang

Redaktør/Editor:
Svend Ranild
Aabjergvej 14 C
2720 Vanløse

Typeset in
Baskerville
and printed by
The Valuable
Institution
for
The Danish BSI
ISSN 0902-0330

For 100 aar siden

Som sagt: for 100 aar siden – skete der et par ting, som er værd at huske paa idag, 100 aar senere. Ihvertfald hvis Sherlock Holmes og John Watson er navne, der betyder noget for én.

I slutningen af april 1891 flygtede Holmes og Watson fra London, forfulgt af Professor Moriarty. Og flugten kulmineerde den 4. maj i det makabre skuespil, som Holmes opførte paa Reichenbach-vandsfaldets vaade scene. Et illusionsspil, som Watson ikke gennemskuede, før Holmes selv afslørede sandheden (?) for ham den 5. april 1894.

De mellemliggende 3 aar er dem, som den biografiske forskning omkring Sherlock Holmes kalder *The Great Hiatus*, "Den Store Kløft" – dvs. det brud i den biografiske kontinuitet, som aldrig rigtigt er blevet tilfredsstillende udfyldt.

I juli 1891 tryktes saa i *The Strand Magazine* Watsons beretning "A Scandal in Bohemia," som indledte serien *Adventures of Sherlock Holmes*. Serien fortsatte i resten af aaret med "The Red-Headed League," "A Case of Identity," "The Boscombe Valley Mystery," "The Five Orange Pips" og "The Man with the Twisted Lip."

Og stop saa lige op og tænk paa, om det tilsyneladende uskyldige *saa* i udtrykket "i juli 1891 tryktes saa" ikke er en indrømmelse af, at vi lige præcis paa dette sted har at gøre med endnu et mysterium, endnu et uopklaret og uafklaret begivenhedsforløb.

Er *saa* ikke billedeligt talt et snavset fingeraftryk, som skal dække over noget? En finger, der tilsyneladende peger paa noget, men i virkeligheden af al magt forsøger at skjule, at der er noget, som ikke vil frem i lyset?

For er det ikke paafaldende, at Watson, kun 2 maaneder efter at hans bedste ven er død – han kan i det mindste ikke tro andet – lader offentliggøre en historie, som i den allerførste sætning næsten krampagtigt fastholder billedet af vennen som levende: "To Sherlock Holmes she is always *the woman*." Ikke *was*, men *is*.

Hvad er det med Watson? Hvad er det, der er foregaaet i hans hoved? Hvad har han gjort med sig selv og sit liv i tiden efter den traumatiske oplevelse i Schweiz?

Det er et mysterium, vi passende kan kalde "The Little Hiatus." Og det er en anledning til at huske paa, at *the Canon* er kilden til indsigt i *to* personligheder.

Beretningernes straalende og iøjnefaldende brændpunkt er Sherlock Holmes. Menude ved sidelinien – eller som det andet, oversete brændpunkt i en ellipse – staar Watson.

Og heldigvis kan han, den beskedne, men langt fra selvsletsstende fortæller, ikke undgaa at lægge afslørende kort paa bordet fra tid til anden. Men langt fra nok til at dække alle tomrum.

Saa vi har rigeligt stof til i det mindste eftertanke, og saamænd ogsaa til alvorlige afhandlinger. For eksempel om "The Little Hiatus." Spillet behøver aldrig at slutte. Og tak for det.

Og nu vi alligevel er i nærheden. Watson planlagde tydeligvis, at "The Red-Headed League" skulle læses *efter* "A Case of Identity," for i starten af *RedH* staar der "You will remember that I remarked the other day, just before we went into the very simple problem presented by Miss Mary Sutherland ..." Men de to beretninger blev udgivet i omvendt rækkefølge. Hvorfor??? Hvilke kræfter har været paa spil her? Hvornaa faar vi en forklaring, vi kan leve med?

Henry Lauritzens Mindeløb

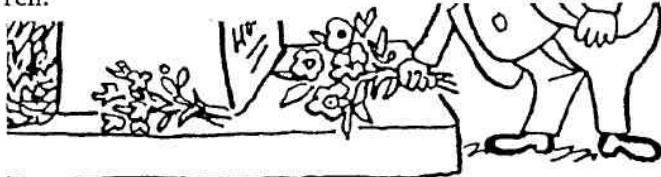
Familie, venner, sherlockianere og andet godtfolk var tirsdag den 28. maj i dejligt solskin paa plads paa Aalborg Væddeløbsbane, for at overvære 12 veltrænede og smukke fuldblodsheste kæmpe over 2000 meter om 12.000 kr. – samt ikke mindst en meget smuk ærespræmie i Georg Jensen-staal, udsat af Henrys familie og venner med tilskud fra Sherlock Holmes-Klubben.

2.05.09 minutter efter at hestene kl. 20.40 var sat i boksene, passerede Bashaq maalstregen med 5 sikre længder til nr. 2.

Vinderen er en fem-aarig vallak efter Jalmod og Welvyn, og ejes og trænes af vort medlem Peter Sørensen. Bashaq blev redet til sejr af Rikke Jensen, som vandt Silver Blaze-løbet i 1990.

2.hesten var Clarion Prince, som tidligere var ejet af vort medlem Hans-Erik Westerberg, saa alt ialt var det et resultat, som helt givet ville have glædet Henry og hans tegnebog.

Vinder-odds paa Bashaq var 2,33, og rygten ville vide, at vor Præsident Bjarne Nielsen havde "en del kroner" paa vinderen.

Den meget smukke vinderbuket – liljer og gerbera – blev næste dag lagt paa Henrys gravsted. En epoke paa Aalborg Væddeløbsbane er slut – en smuk afslutning.

Birte Sørensen

Holmes og Heste i Aalborg

Før sin død havde Henry naaet at indkøbe og udsætte ærespræmierne i vore traditionsrige Aalborg-løb, der blev redet tirsdag d. 18. juni.

Mette Kålund vandt *Professor Moriarty Memorial* med den 8-aarige vallak Nico (Blues-Feoga). Ejer og træner er Poul Søndergård.

Dagens største begivenhed, *Silver Blaze Sweepstakes*, blev vundet af den 5-aarige vallak Break the Mould, redet af Elisabeth, og ejet og trænet af Ulla Frydensberg. Vinderen er efter Burslem og Genzyme Gene.

Niels Billekop

Hippoholmologisk tip

De af vore medlemmer, der deler interesse med vor afdøde Ærespræsident, bør bemærke sig, at ved et kvalifikationsløb for 2-aarige heste paa Klampenborg Galopbane tirsdag d. 23. juli kl. 18.00 kom Kim Andersen ind paa førstepladsen paa – *Silver Blaze!*

Hold øje med den hest!

Bjarne Nielsen

Henry Lauritzens Silver Blaze Fond

"My professional fees are upon a fixed scale. I do not vary them, save when I remit them altogether." – *Sherlock Holmes*

Ovenstaaende kunne have været Henry Lauritzens motto, især det sidste. Han var gavmild med sine tegninger, som han var gavmild med alt andet – sin tid, sin loyalitet og sit venskab.

Sherlockianere og krimi-entusiaster over hele verden har i aarevis nydt godt af Henrys talent som tegner. Han har med rund haand strøet om sig med tegninger, der har prydet bøger, tidsskrifter, pamfletter, artikler, antologier og fagbøger. Man gik aldrig forgæves til Henry med en bøn om en tegning. Og han har tegnet alle de store sherlockianere – og ogsaa en del af os smaa. Og originalerne forærede han os, og retten til at bruge og misbruge hans tegninger.

Nu er Henry død, og nu er det vores tur til at gøre lidt gengæld. Inden sin død testamenterede Henry kr. 5013,- til Sherlock Holmes Klubben i Danmark. Der var ingen servitter paa pengene. Vi kunne bruge dem, som vi ville. Men hvad kan være mere naturligt for os end at bruge dem til at forsøge at køre Henrys hjertebarn videre – Silver Blaze Handicap i Aalborg?

Hvert aar skænkede Henry en ærespræmie til dette løb, hvilket gjorde løbet baade attraktivt og velbesøgt. Til minde om Henry bør vi fortsat støtte dette galopløb. Henrys donation strækker maaske ikke saa langt; men vi kan supplere pengene.

Henrys arvinger, repræsenteret ved hans nævø Ole Licht, der sammen med sin kone har meldt sig ind i Klubben, har velvilligt givet deres tilladelse til, at vi opretter Henry Lauritzens Silver Blaze Fond. Klubben indskyder de 5013 kr. Og arvingerne giver os tilladelse til at supplere dem paa følgende maade:

Hver gang sherlockianere eller krimi-folk rundt om i verden ønsker at benytte en af Henrys tegninger, anmodes de om at indbetale kr. 50,- (£5 eller \$10) til dette fond.

Vi kan ikke tvinge nogen, for Henry har forlods givet sin tilladelse til utallige mennesker. Og hverken arvingerne eller Klubben har mulighed for at kontrollere brugen af Henrys tegninger rundt om i verden, for slet ikke at tale om at retsforfølge eventuelle misbrugere. Men vi kan høfligt anmøde gennem *Baker Street Journal*, *The Sherlock Holmes Journal*, *Baker Street Miscellanea* og lignende tidsskrifter. Og jeg er ganske overbevist om, at de fleste vil være glade for at bidrage. Og beløbet er tilstrækkelig beskedent til dels at være i overensstemmelse med Henrys egen beskedenhed, og dels til ikke at ruinere nogen og derved bremse udbredelsen af Henrys glade tegninger.

Bjarne Nielsen

PS: Dette tilbud gælder – naturligvis – kun privattryk og decideret "ukommercielle" publikationer.

“... det djup till vilket persiljan sjönk ...”

av
Hans-Ulo Bengtsson

“The affair seems absurdly trifling, and yet I dare call nothing trivial when I reflect that some of my most classic cases have had the least promising commencement. You will remember, Watson, how the dreadful business of the Abernetty family was first brought to my notice by the depth which the parsley had sunk into the butter upon a hot day,” säger Sherlock Holmes i *The Adventure of the Six Napoleons*, sedan inspektör Lestrade berättat för honom om de krossade napoleonbysterna.

Men hur djupt sjunker egentligen persiljan i smöret en varm dag? Låt oss följa filosofen Leibniz’ utmärkta råd: Kära vän, låt oss räkna!

Antag, att smöret står i en smörask med isolerade väggar och botten, såpass djup att vi kan bortse från effekter från botten. I sådant fall kan man visa, att temperaturen $T(x, t)$ på djupet x vid tiden t beskrivs av den partiella differential-ekvationen

$$\frac{\delta T}{\delta t} = \frac{\lambda}{\rho c} \cdot \frac{\delta^2 T}{\delta x^2}, \quad x \geq 0, \quad t \geq 0,$$

med rand- och begynnelsevillkoren

$$\frac{\delta T}{\delta x}(0, t) - \alpha[T(0, t) - T_1] = 0, \quad t \geq 0$$

$$T(x, 0) = T_0, \quad x \geq 0,$$

där λ är värmekonduktiviteten för smör, ρ dess densitet och c dess värmekapacitivet; α värmeförgängstalet för ytan smörluft; T_1 luftens temperatur och T_0 smörets temperatur när det hämtas ur skafferiet.

Denne ekvation kan lösas med hjälp av Laplace-transformationer, och resultatet blir:

$$T(x, t) = T_0 + (T_1 - T_0) \left[erfc \left(\frac{x}{2\sqrt{at}} \right) - erfc \left(\frac{x}{2\sqrt{at}} + \frac{\alpha}{\lambda} \sqrt{at} \right) \exp \left(\frac{\alpha}{\lambda} x + \frac{\alpha^2}{\lambda^2} at \right) \right],$$

där

$$a \equiv \frac{\lambda}{\rho c}$$

och $erfc(z)$ är den s.k komplementära error-funktionen,

$$erfc(z) = \frac{2}{\sqrt{\pi}} \int_z^\infty e^{-\xi^2} d\xi.$$

Enligt uppgifter från Livsmedelsverket gäller, att $\lambda=0,234W/(m \cdot K)$, och $c=1,8kJ/(kg \cdot K)$. Smörets densitet är ungefär $\rho=900kg/m^3$, och värmeförgängstalet en varm dag med lätt bris kan uppskattas till $\alpha=40W/(m^2 \cdot K)$.

I figurerna 1a-f (se nästa sida) finns lösningen uppritad som funktion av djup och tid som förslutit nedifrån och uppåt beskriver kurvorna i varje diagram temperaturen i grader Fahrenheit som funktion av djupet i tum efter 5, 10, ..., 60 minuter (12 kurvor med 5 minuters intervall) och därefter efter 90, 120, ..., 360 minuter (10 kurvor med 30 minuters intervall).

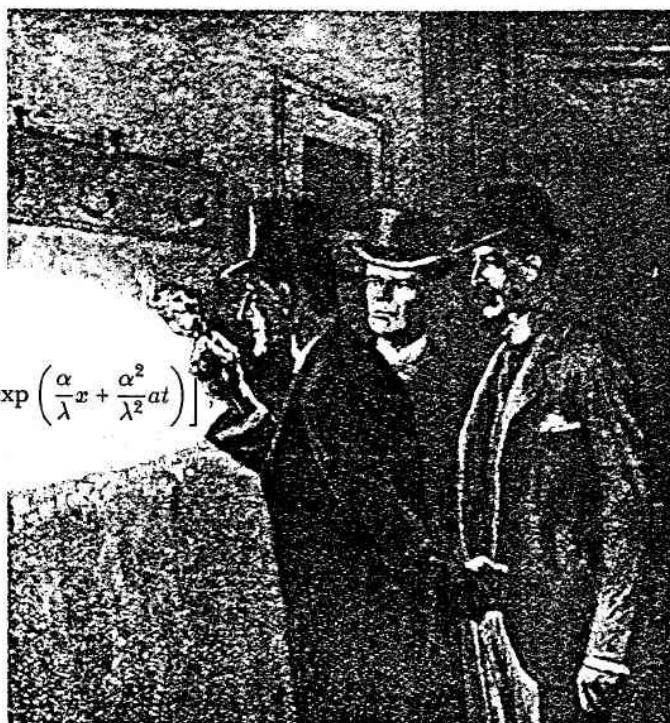
Figurerna 1a-c svarer mot en begynnelsetemperatur hos smöret av 50°F (10°C); figurerna 1d-f mot en begynnelsetemperatur hos smöret av 60°F ($c:a 15^{\circ}\text{C}$). I figurerna 1a och 1d har luftens temperatur antagits vara 85°F ($c:a 30^{\circ}\text{C}$); i 1b och 1e 95°F ($c:a 35^{\circ}\text{C}$); i 1c och 1f 105°F ($c:a 40^{\circ}\text{C}$).

Under förutsättning att smöret smälter vid 70°F ($c:a 20^{\circ}\text{C}$) och att persiljan sjunker till det djup där smöret smält, kan man alltså ur dessa figurer utläsa hur djupt persiljan sjunkit efter en given tid.

För bekvämlighets skull har i figurerna 2a-b kurvorna för uppnådd smälttemperatur (70°F , $c:a 20^{\circ}\text{C}$) utritats, så att tiden direkt kan utläsas som funktion av djupet.

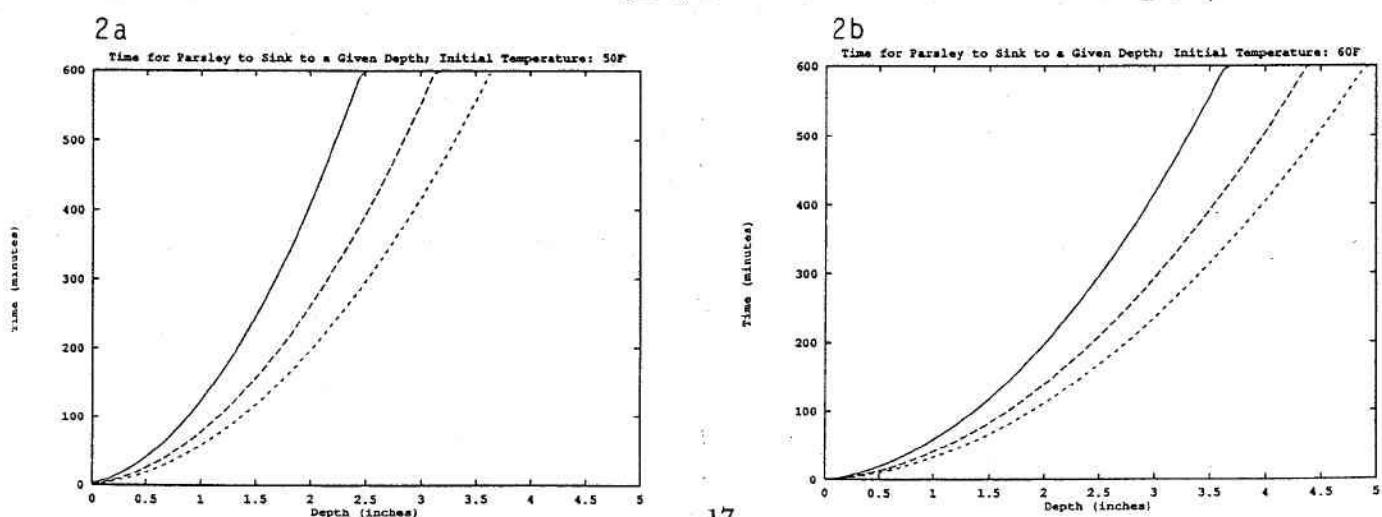
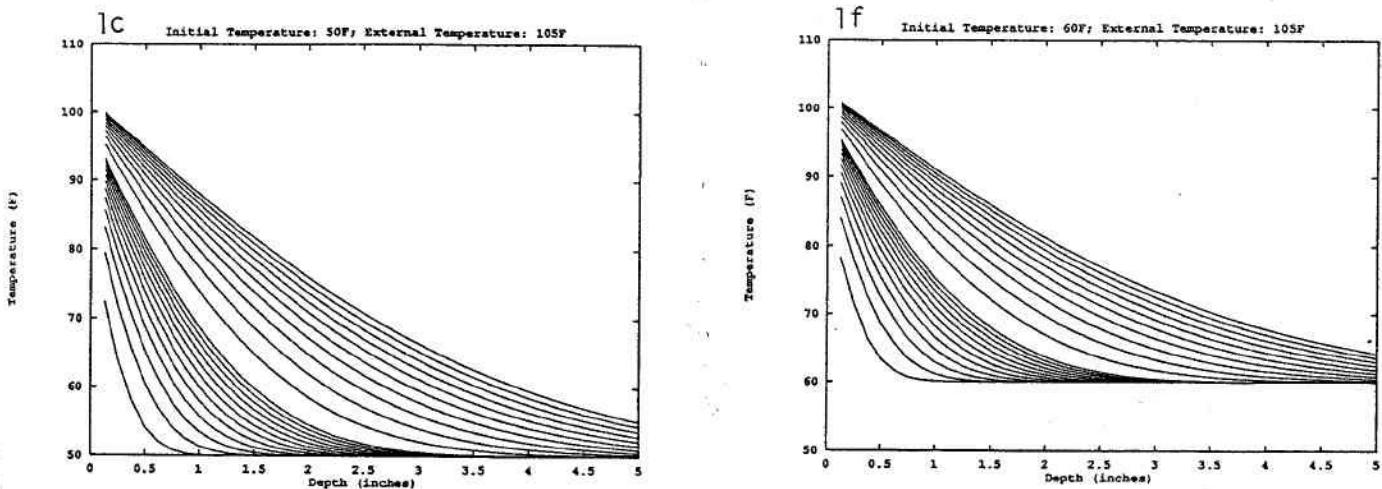
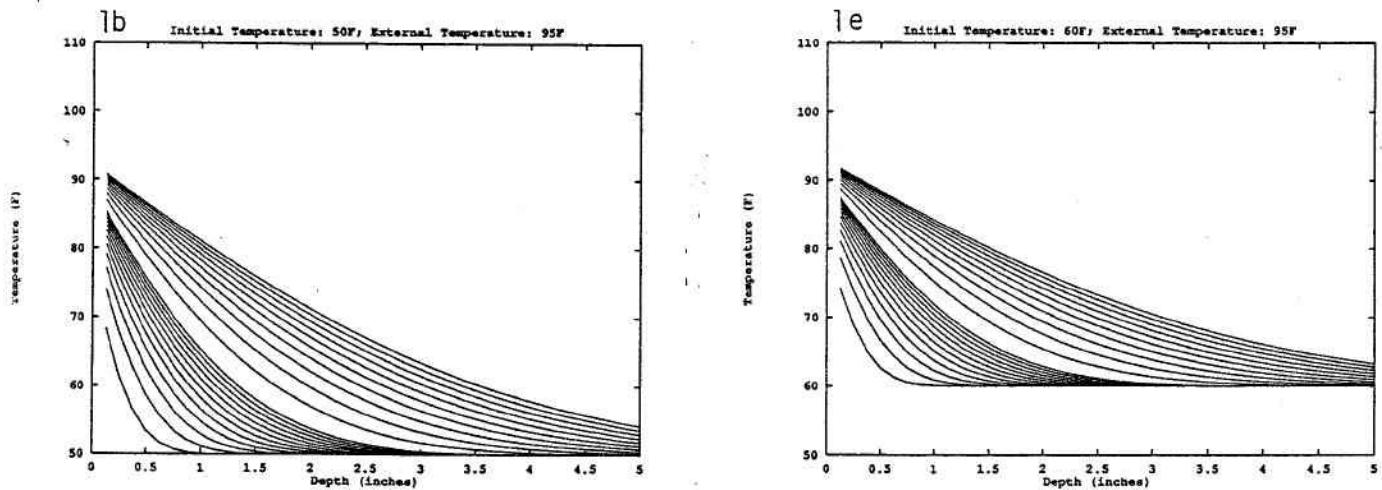
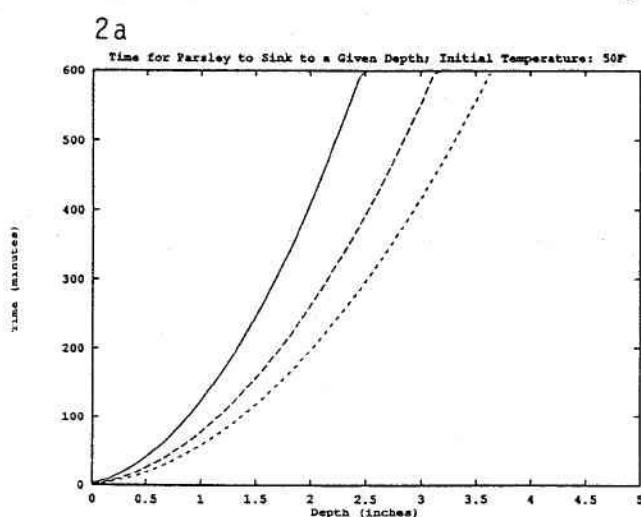
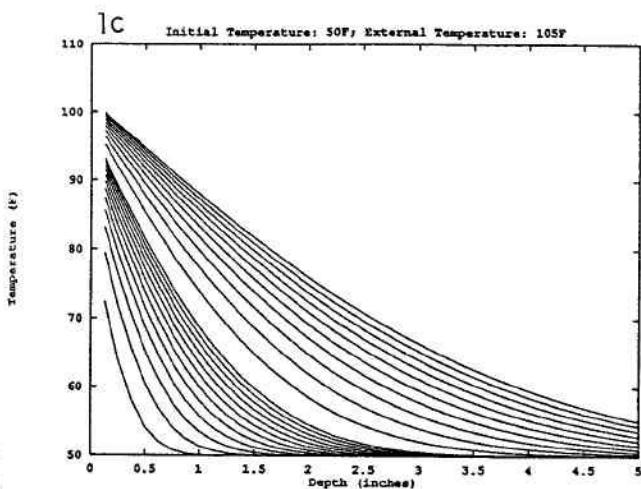
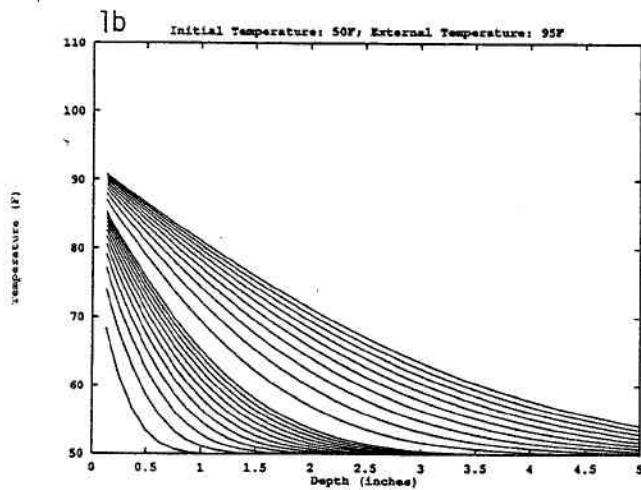
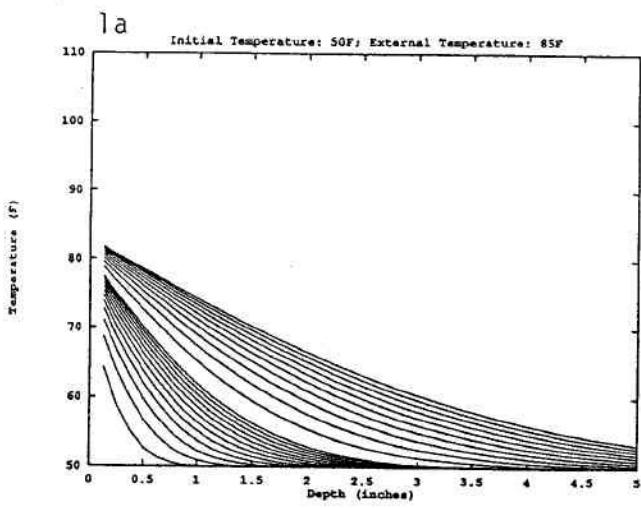
De heldragna kurvorna svarar mot en lufttemperatur på 85°F ($c:a 30^{\circ}\text{C}$), de långstreckade kurvorna mot en lufttemperatur på 95°F ($c:a 35^{\circ}\text{C}$), och de kortstreckade kurvorna mot en lufttemperatur på 105°F ($c:a 40^{\circ}\text{C}$). I figur 2a är smörets begynnelsetemperatur 50°F (10°C); i figur 2b 60°F ($c:a 15^{\circ}\text{C}$).

Vi ser t ex, att om smörets begynnelsetemperatur var 50°F och persiljan sjunkit en tum, måste smöret ha stått framme $c:a 1$ timme (om lufttemperaturen var 95°F).

Därmed inte sagt att Sherlock Holmes löste partiella differentialekvationer i samband med familjen Abernettys bekymmer – han hade säkert sin kunskap rent experimentellt-empiriskt –; men “the dreadful business of the Abernetty family” är ett utmärkt exempel på hur den kanoniska litteraturen kan tjäna som en vacker och lärorik illustration till den teoretiska fysiken.

Jag gav för övrigt detta problem åt mina studenter på en tentamen i termodynamik. Om resultatet vill jag helst inte orda.

Merryweathers kup

Ted Bergman, *Sherlock Holmes i Sverige. En Bibliografi.*

Texter om Sherlock Holmes publicerade för svensk läsekrets under perioden 1891–1990.

Privattryk 1991, 156 s., Sv. kr. 68,- ved direkte henvendelse til forfatteren (ved bestillinger udenfor Sverige Sv. kr. 95,- paa grund af ekstra omkostninger). Faas i Antikvariat Pinkerton for kr. 85,- + moms.

Det maatte jo komme. Som bibliograf kan man ikke til-lade sig at hvile paa sine laurbær. Da jeg i 1987 udsendte *Sherlock Holmes in Denmark*, haabede jeg, at Danmark hermed ville være foran de øvrige nordiske lande og kunne holde sig i denne position en god del aar.

Saadan skulle det imidlertid ikke være. Ted Bergman til-lader ikke den slags aandelig dovenskab. Han har udsendt *Sherlock Holmes i Sverige*, og har dermed fortjent overtaget den gule førertrøje i det sherlockianske bibliografi-løb (Ronald Burt de Waal er udenfor konkurrencen).

Og hvilket imponerende arbejde. Dels er bibliografin meget større end den tilsvarende danske, hvilket jeg dog ikke kan klandres for. Svenskerne har ikke blot udsendt langt flere udgaver af *The Canon*; men de har ogsaa publiceret langt flere artikler i aviser og tidsskrifter.

Hvor Ted saa langt overgaar mine beskedne bestræbelser er dels i *annoteringen* af de svenska udgaver, hvilket maa ikke er helt saa nødvendigt i de faa danske, der er lettere at kende fra hinanden – men i særdeleshed i den lille, men absolut skelsættende detalje, at han efter hver eneste artikel kommenterer den med en kort *karakteristik* af indholdet.

Det eneste ankepunkt, jeg kan finde, er paa vegne af vore ikke-svensksprogede venner "hinsidan," der sikkert ville have været dybt taknemmelige, hvis denne sidste linie med karakteristik af artiklernes indhold havde været paa engelsk. Men de maa "gnashe" deres tænder og gaa igang med ordbogen. Hvilket mange givetvis vil gøre.

Til lykke Sverige, og til lykke Ted.

Bjarne Nielsen

Holmes is aces!

"Cut out the poetry, Watson!" (*Sherlock Holmes*)

Holmes ville næppe have votet at sige det samme til vor redaktør Svend Ranild, der netop er debuteret som digter med samlingen *Et Femte Es*, for saa ville han have faaet baade Per Højholt og Erik Skyum-Nielsen paa nakken.

Svend Ranild har iflg. forlaget lagt digte paa hylden siden 1968. Nu spiller han til gengæld ud, fra et ærme fyldt med trumper, og spreder paa bordet en prægtig vifte, der viser ham som en ordmager af de haardt angrebne," skriver Skyum-Nielsen i Information. Og i Jyllands-Posten skriver Per Højholt: "Det er en righoldig digitsamling... Det er ravende godt gjort."

Jeg skal ikke hér forsøge mig som anmelder af en genre, jeg ikke har forstaaet mange ord af siden Frank Jægers død, men blot gøre sherlockianere opmærksomme paa bl.a. følgende citat fra digtet "At møde verden" (side 76):

I en vanddråbe
ligger havets mulighed skjult
og uden at møde verden
kan logikeren rejse
et vælt af vandfald
for det indre øje.

Eller hvad med følgende fra "At finde ind" (side 82):

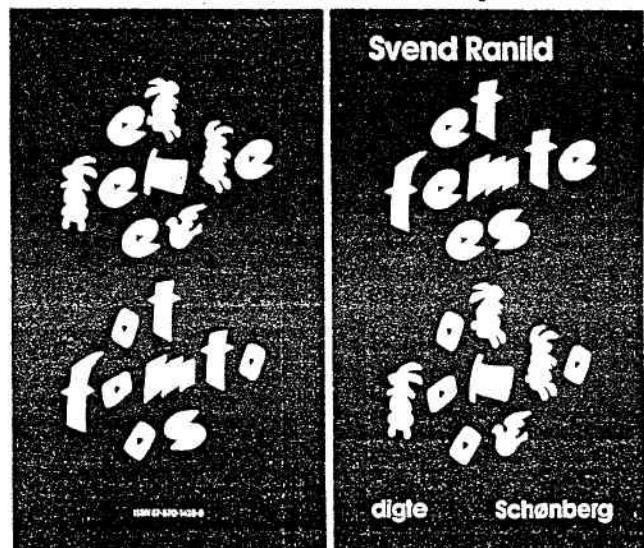
Når det umulige er løftet bort
og ud af synet
er det sande usandsynligt tilbage
på bunden.

Som en klokkestreg der ender blindt.

Det ser ud til, at den danske sherlockianske verden har faaet sin egen poet.

Svend Ranild: *Et Femte Es*.
Schønbergs Forlag, 112 s., kr. 168,-

Bjarne Nielsen

Det maa understreges, at ovenstaaende anmeldelse ikke er bestilt af redaktøren. Desuden kan det noteres, at en paalidelig kilde har betroet os, at Bjarne har ret i at antage en sherlockiansk forbindelse – og at han ikke har set det hele. (Red.)

Dr. Sterndales bröder

av
Klas Lithner

Det finns som bekant en omdiskuterad fråga i Canonen, nämligen om bröderna Moriarty och särskilt om två av dem hade samma förnamn, James. Nu har jag emellertid haft turen att stöta på två andra eventuella bröder till en annan ganska viktig person, som förekommer i Canonen.

Det är Dr. Leon Sterndale, och om denne får vi i "The Adventure of the Devil's Foot" veta bl.a. följande personliga detaljer: Han var genom sin mor släkt med familjen Tregennis på Tredannick Wartha i Cornwall, bodde under sina englandsvisiter i en liten stuga i Beauchamp Arriance, var sedan länge olyckligt gift med en hustru, som han inte kunde få skilsmässa från, var kånd som lejonjägare och upptäcktsresande, hade funnit djävulsfotropulvet i Ubangilandet¹ i Afrika och återvände dit för att fortsätta sitt arbete. Eftersom "Djävulsfotroten" utspelades den 16–20/3 1897², och Sterndale då beskrives som medelålders, bör han ha varit född någon gång mellan 1840 och 1855. Hans titel Dr. bör med hänsyn till hans kunskaper i toxikologi snarare betyde Ph.D. eller Sc.D. än M.D. Baring-Goulds kommenterade upplaga lämnar inga ytterligare upplysningar om Dr. Sterndales person, och De Waal I innehåller ej heller några artiklar av betydelse i detta hänseende.

Nu har jag emellertid funnit en naturforskar vid namn Robert A. (Armitage) Sterndale, F.R.G.S.³, F.Z.S.⁴, etc. Han var specialist på Indien och gav ut en rad böcker på förlaget Thacker, Spink & Co. i Calcutta. Dessa var:

- 1: *Seonee, or Camp Life on the Satpura Range. A Tale of Indian Adventures* (1877)
- 2: *The Afghani Knife* (roman, 1879)
- 3: *Natural History of the Mammalia of India and Ceylon* (1884)
- 4: *Denizens of the Jungle* (1886)

Det under 3 nämnda arbetet utkom i 1929 i ny upplaga under titeln *Sterndale's Mammals of India, New and abridged edition*. Dessutom utgav Sterndale ett par tillfällighetstryck i 1887 och 1895.

Verken under 1, 3 och 4 är illustrerade med teckningar av författaren, som även illustrerade andra författares verk från Indien. Han återfinns tyvärr icke i *Dictionary of National*

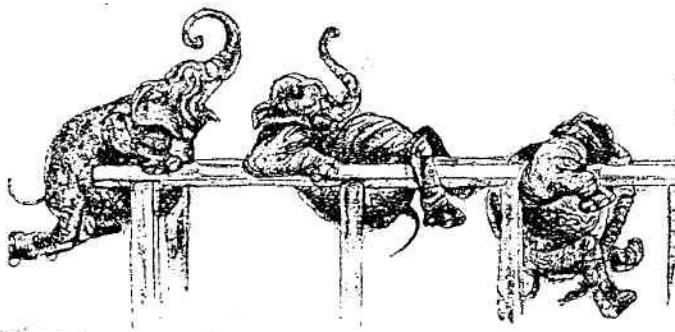
¹Ubangi ingick i dåvarande Franska Kongo och nuvarande Centralafrikanska Republiken, f.o. ett av de få länder i Afrika som haft en kejsare i modern tid, nämligen Bokassa I (1976–79).

²Baring-Gould II, s. 508.

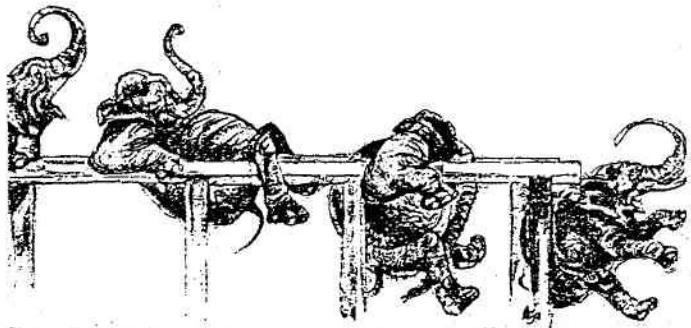
³Fellow, the Royal Geographical Society.

⁴Fellow, the Zoological Society.

Biography, men av *Library of Congress National Union Catalog* framgår, att han levde 1839–1902.

Hans *Natural History*, som är den enda av hans böcker som jag haft tillgång till genom interurbanlån från British Library, är en mycket omfattande, populär handbok över indiska däggdjur, uppställd i schemaform med kortfattade uppgifter om varje djurart och rikt illustrerad. Beträffande många djurarter finns det också uppgifter om författarens eller andra naturforskares eller jägares personliga erfarenheter, därav grundade på det kända engelske rättesnöret för tropiska länder: "If it moves, shoot it—if it does not move, cut it down."

Boken är dedicerad till "The Right Hon. the Earl of Northbrook, G.C.S.I., Late Governor-General and Viceroy of India, one who takes a deep interest in all that concerns our Eastern Empire."

Enligt *Dictionary of National Biography, Supplement 1901–1911* (1951), s. 93–96, tillhörde Sir Thomas George Baring (1826–1904) bankirsläkten Baring Brothers⁵. Han efterträddes 1866 fadern, som varit First Baron Northbrook, och upphöjdes 1876 til Earl. Han var liberal politiker, hade flera regeringsposter och blev 1872 general-guvernör över Indien, sedan lord Mayo blivit mördad av den depoterade livstidsfängen Shere Ali från Khyberpasset – "of Khyber fame" – vid ett besök den 8/2 1872 på Andamanerna (ja, just där!)⁶. Northbrook, som i yngre dagar varit intresserad av jakt, avgick 1878 som vicekung av politiska skäl och efterträddes av Lord Lytton.

⁵En konkurrent til Cox & Co.

⁶Källa: John Williams, *Heyday for Assassins*, London 1958, s. 31–55.

Sterndales *Natural History* är min huvudsakliga källa. Av indledningen (s. 1) framgår, att boken är avsedd som komplettering till Dr. Jerdons bok, som bara behandlar det egentliga Indien. Sterndale skriver om Dr. Jerdon: "It is to him I owe much encouragement, whilst we were together in the field during the Indian Mutiny⁷ in the pursuit of the study to which he devoted his life." *Dictionary of National Biography* vol. X (1892), s. 775, innehåller följande uppgifter av vikt om den senare: "Jerdon, Thomas Claverhill (1811–1872), zoologist, assistant-surgeon in Madras 1835, began study of the birds of India, his first book was published in 1844, he came home in 1864, and his *Mammals of India* was published in 1867. He died at Upper Norwood⁸."

Boken innehållere vidare följande uppgifter av intresse om Robert Sterndales liv i Indien: s. 15 om *Sternopithecus Entellus* (en langur) "I was at that time in field service during the Mutiny," och på s. 93 om *Sorex Caerulescens* (myskråtta)⁹ "When I came out in 1856." På s. 171 sägs ifråga om tigerhonornas svartsjuka "I heard an instance of this some years ago from my brother, Mr. H. B. Sterndale, who, as one of the Municipal Commissioners of Delhi, took a great interest in the collection of animals in the Queen's Garden there."

Den ovannämnda amerikanska bibliotekskatalogen uppger ett verk, som måste vara av denne, nämligen Sterndale, Reginald Craufurd, *Municipal work in India; or Hints on sanitation—general conservancy and improvement in municipalities, towns and villages*. Boken publicerades 1881 av samma förlag i Calcutta som Robert Sterndales böcker. Katalogen uppger ej när han levde. Namnformen Craufurd istället för Crawford tyder på skotsk härstamning. Med hänsyn till uppgifterna om honom kan denne Sterndale antas ha varit antingen administratör eller tekniker, t. ex. "late RE."

På s. 173 beskriver författaren vidare utan tidsangivelse en tigerjakt, som starkt påminner om överste Sebastian Morans bedrift ("how he crawled down a drain after a wounded man-eating tiger"). Sterndale skriver: "I had hunted a large tiger, wellknown for his savage disposition, on foot from ravine to ravine ... He had been seen to slip into ... a small water-course draining into it from the fields."

På s. 180 sägs vidare om en leopardjakt: "My brother-in-law, Colonel Thomson ..." Detta kan antingen betyda, att Sterndale var gift med Thomsons syster, att Thomson var gift med Sterndales syster eller att Sterndale och Thomson var gifta med två systrar.

På s. 336 sägs om musarten *Mus Bactrianus*: "This is the mouse, I think, that I caught in the house at Delhi in 1880."

På s. 394 sägs om elefanter: "I have only once seen an elephant born in captivity, and that was in 1859, when I was in charge of the Sasseram Levy on the Great Trunk Road."

På s. 440 sägs vidare om getter: "I noticed in 1880 at Simla herds of goats ... I once took two of them with me to Marseilles by the 'Messagerie' Steamers."

Ån vidare sägs på s. 446–7 om vilda getter angående en rysk diplomat "whose acquaintance I had the pleasure of making some time ago in Florence," vilket måste ha varit före 1884.

Slutligen sägs på s. 492 om vilda bufflar "during the mutiny. In beating up the broken forces of a rebel Thakoor, whom

we had defeated the previous day."

Man kan sålunda sammanställa uppgifterna om Robert Sterndale så att han kom till Indien 1856 och under sepoypupproret 1857–59 tydligt förde något slags befäl i fält i de engelska styrkorna. Inget tyder emellertid på att han var officer på aktiv stat, eftersom detta i så fall borde ha stått på titelbladet till hans bok, t. ex. "late Lieutenant, 14th Hussars" e.d. Intet tyder heller på att han varit kollega till Dr. Jerdon och företrädare till Dr. Watson i dennes egenskap av läkare vid the Fifth Northumberland Fusiliers eller något annat regemente.

Vidare framgår, att han 1880 bodde i Simla, och att han i likhet med andra engelsmän i Indien tydligt ibland reste hem till Europa. Han nämner endast det franska rederiet "Messageries Maritimes," medan annars det berömda P&O var förstahandsalternativet.

Slutligen framgår också, att Robert Sterndale tydligt var en modig tigerjägare, en värdig motsvarighet till Dr. Leon Sterndale – "the great lion-hunter."

Den omständigheten att Robert Sterndales fyra böcker under åren 1877–95 utkommit på ett förlag i Indien tyder på att han bodde där, men det är inte nödvändigt.

Vad angår svägern överste Thomson är detta efternamn relativt vanligt, och att identifiera honom skulle därför ha krävt tillgång till en mängd engelska och indiska rullor.

Om jag haft tillgång till ytterligare böcker av Robert Sterndale, är det sannolikt, att jag kunnat få fram ytterligare uppgifter av intresse. Robert Sterndale har tydligt varit äldre bror till Leon. Familjen Sterndale verkar alltså att ha varit typiska brittiska imperiebyggare.

Boken innehåller även andra detaljer av intresse än beträffande Robert Sterndales person.

På s. 6–7, där människan behandlas som en av "the Mammalia of India," lämnas några intressanta uppgifter om infödingarna på Andamanerna och deras påstådda kannibalism.

Som en pendang till de ovannämnda uppgifterna om överste Morans tigerjakter nämnes vidare på s. 168 och 170 en lång rad högre officerare, som samtliga skjutit tigrar av rekordstorlek.

Slutligen nämnes och citeras flerstädes den brigadgeneral Alexander Kinloch, som jag i min artikel 'Ny överste i siktet(t)'¹⁰ utpekat som Morans sannolika förebild. Det framgår även, att Robert Sterndale illustrerat dennes böcker.

⁷1857–59.

⁸!

⁹Som dansker er det godt at vide, at Lithner vistnok ikke taler om en "myskråtta" (jeg tør ikke tænke på, hvordan sådan en ser ud), men om en "myskråtta." Altså en moskus-rotte – som på dansk ville hedde en bisamrotte. En velplaceret bindes-treg er guld værd. (Red.)

¹⁰Sherlockiana 1989, 3/4, s. 25–26.

Sherlogik

Jeg har tidligere berettet, at Holmes et par uger efter sagen med Bruce-Pinkerton-planerne fik en invitation til Windsor Castle, hvorfra han hjemførte en pragtfuld diamantslipsenaal, som var Hendes Majestæts tak for hans indsats. Jeg har derimod ikke refereret den scene, der udspillede sig, da min ven vendte tilbage til Baker Street efter besøget i de kongelige gemakker.

Da jeg havde haft lejlighed til at beundre den fornemme gave, anbragte Holmes naalen i et glas med kemiske instrumenter, der skulle desinficeres, og slængede sig i sin stol med et teatralsk suk. Saa vendte han sig mod mig med en teatralsk opgivende mine og begyndte den klagesang, jeg havde ventet.

"Jeg tror, at jeg før har haft lejlighed til at paapege overfor Dem, Watson, at der ofte er meget kort fra det sublime til det latterlige – er det ikke rigtigt?"

"Jo, Holmes, det er sandt," svarede jeg. "Sidst var det, da De forleden fik overtalt en meget betænkelig Mrs. Hudson til at lade Dem staa for middagen, saa De kunne demonstrere Deres færdigheder udi det franske *cuisine*."

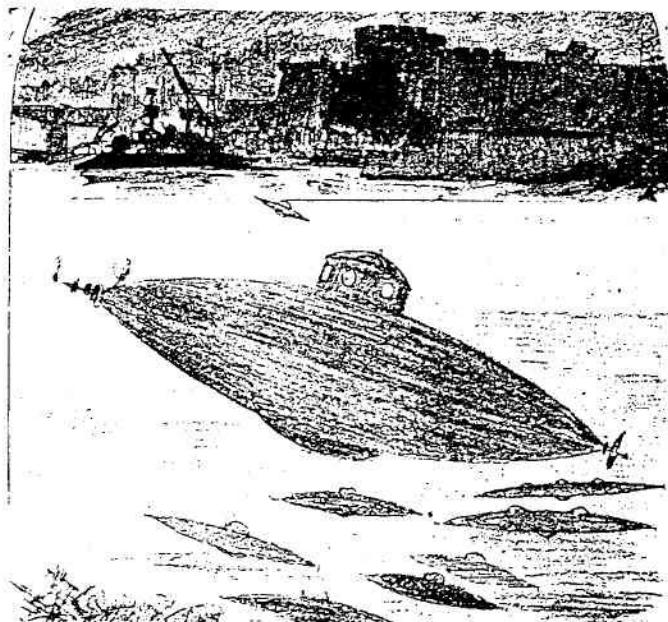
Holmes smilte – en anelse forceret, forekom det mig. "De har ret, min ven. Og lad mig minde Dem om, at hvis jeg nogensinde skulle vise tegn paa overmod, saa vær venlig at hviske ordet 'bearnaise' i mit øre." Han fandt sin pibe frem og tændte den med stor omhu. "Men lad det nu ligge. Vil De tro, at Admiralitetet, efter min succes i denne sag, har gjort mig til agent for Cook's rejsebureau?"

"Det er da Deres spøg?!"

"Ja, ganske vist. Men det er ikke langt fra sandheden." Han kravlede ind i en behagelig stilling i sin stol og begyndte at nyde sin pibe med et ansigtsudtryk, som om han havde al tid i verden for sig. Jeg sagde ingenting.

Først da der var gaaet et par minutter, hvor røgfanen fra hans pibe mere og mere var begyndt at ligne et stormsplittet nødsejl, forbarmede jeg mig over ham. "Fortæl bare det hele, Holmes," sagde jeg.

"Nuvel," sagde han med en bebrejdende mine, "nu skal De høre." Og saa fortalte han det hele.

Admiralitetet havde faaet et problem paa halsen lige i halen paa sagen med de forsvundne tegninger til den avancerede undervandsbaad.

I et lukket – meget lukket – selskab havde Marineministeren forklaret Holmes, at en kopi af tegningerne til en meget vigtig detalje ved undervandsbaaden skulle sendes til "en venligsindet regering" paa kontinentet. Det var nødvendigt af uforstaaelige, diplomatiske aarsager.

"Ihværfald uforstaaelige for os almindelige dødelige," sagde Holmes, "Mycroft fik mig i enrumb og brugte en halv time paa at forsøge at forklare mig, hvorfor det var saa indlysende nødvendigt. Det, der stod mest klart for mig bagefter, var at diplomatiets korridorer er mere krogede end den mest udspekulerede forbryderhjerne. Næh, saa giv mig hellere et raffineret falsknæri – det giver sig ikke ud for at være noget andet, end det i virkeligheden er."

Det drejede sig om konstruktionstegningerne til den osmotiske pumpe. Det var en saa original og nyskabende konstruktion, at ingen af de to konstruktører, Bruce og Pinkerton, var villig til at overlade makkeren faderskabet til den geniale tanke. Der var mere end prestige paa spil her. Og det havde været et af de mere oplivende momenter ved det hemmelige møde i Admiralitetet at overvære de to fremragende teknikeres smaalige gniderier over det hjørne af sagen.

Der var 5 tegninger i det komplette sæt konstruktionstegninger. Ingen af tegningerne kunne undværes, hvis man ville konstruere pumpen. Man ville fremstille saa mange kopier af hver enkelt tegning, som var nødvendig for at gennemføre planen.

Og planen var, at man ville sende kopierne med kurér – paa en maade, saa man havde sikkerhed for to ting. Nemlig for det første, at et komplet sæt ville naa bestemmelsesstedet. Og for det andet, at et komplet sæt ikke ville komme i hænderne paa en "fjendtligsindet regering," som man vidste havde fangarmeneude efter tegningerne. Man kunne godt leve med, at 4 af tegningerne kom i fjendens besiddelse, fordi alle 5 tegninger hver for sig var absolut nødvendig for den fuldstændige konstruktion.

"Admiralitetet havde lagt en fornuftig plan efter omstændighederne, Watson. De har 8 kurérer, som kan bruges til opgaver af denne karakter. Og disse 8 kurérer skulle forsynes med kopier af de famøse tegninger efter et princip, der saadan set var meget enkelt. Man var nemlig sikker paa, at den "fjendtligsindede regering" ikke ville kunne faa fat i mire end 2 af kurérerne. Spørg mig ikke, hvordan man havde kalkuleret det. Men det havde man altsaa."

Holmes fandt et stykke papir frem og skrev hurtigt en række tal og bogstaver. Saa rakte han mig papiret med en hemmelighedsfuld mine. Dette er, hvad der stod:

1:	A	B
2:	A	C
3:	A	D
4:	B	C
5:	B	E
6:	C	D
7:	D	E
8:		E

"Det er den plan, Admiralitetet havde lagt for, hvordan tegningerne skulle fordeles paa kurérerne. Jeg tror, De nemt kan forstaa meningen. Kurérerne er nummereret fra 1 til 8, og de 5 tegninger har jeg kaldt A, B, C, D og E. Hvis De ser

nøje efter, vil De opdage, at ligegyldigt hvilke to kurérer, vi vælger, saa vil disse to ikke tilsammen have et komplet sæt af tegningerne – men de resterende 6 vil kunne sammensætte et komplet sæt. Saa ligegyldigt hvilke to kurérer, fjenden eventuelt faar fat i, saa vil han ikke faa fat i alle 5 tegninger – men den "venligsindede regering" vil. Paa sin vis genialt i sin enkelhed, ikke Watson?"

Da jeg havde gransket planen et stykke tid, saa jeg, at Holmes havde ret. "Jo, det kan jeg godt se. Men hvor kommer De ind i billedet, Holmes?"

"Ja, hvorfor skulle jeg pludselig være med til at lave rejseplaner for hemmelige agenter? Det ville jeg ogsaa være blevet forskaanet for, hvis jeg ikke tilfældigvis havde været paa det rette sted – eller det forkerte sted – i det rette øjeblik." Han smilede. "Admiralitetet havde det held at have mig i nærheden, da der skete noget, som ellers ville have kunnet ændre historiens gang."

"Du godeste, Holmes! Hvad skete der?"

"Barselfeber," svarede Holmes, gravvalvorligt.

"Barselfeber?"

"Lige præcis. Det var, hvad en af Admiralitetets 8 kurérer blev ramt af. 3 af dem er nemlig kvinder. Og ikke de dårligste af dem, betroede man mig. Det ville kræve mindst 14 dages sygeleje, havde lægen sagt. Og tegningerne skulle afsted i denne uge – af 'vigtige diplomatiske aarsager,' som man forklarede mig. Saa man stod med en fin plan for 8 kurérer, men man havde pludselig kun 7 kurérer – og det var ikke muligt at finde en erstatning for den manglende. Af 'tekniske aarsager.'"

"Hm."

"Ja, lige netop. Hvad skulle manøre. Marineministeren forklarede mig, hvorfor det var umuligt at tilrette den oprindelige plan, saa man kunne nøjes med 7 kurérer. For det første, sagde han, saa var det nødvendigt, at hver af de 5 tegninger blev transporteret af 3 kurérer. Paa den maade ville enhver af tegningerne naa frem i mindst ét eksemplar, ligegyldigt hvilke to kurérer, der eventuelt blev fanget. De kan let se, at netop saadan var det i den oprindelige plan."

Det kunne jeg.

"For det andet – sagde Marineministeren – saa var det umuligt at lave en brugbar plan, hvor en eller flere af kurérerne rejste med 3 tegninger eller mere, for saa kunne det tænkes, at fjenden ville faa fat i det komplette sæt fra 2 kurérer. Kan De følge hans argument, Watson?"

Jeg nikkede.

"Godt. Hør saa. Af det første argument følger altsaa, at – mindst – 15 tegninger skal transportereres. Og af det andet argument følger, at de skal transportereres af kurérer, der højest maa tage 2 tegninger hver. *Det kan altsaa ikke gøres af 7 kurérer. Der maa mindst 8 till!*"

Jeg var helt enig.

"Jeg kan se, at De forstaar Admiralitetets problem. Saa jeg er sikker paa, at De vil blive forbavset, naar jeg nu fortæller Dem, at jeg *fundt* en løsning med 7 kurérer! Og løsningen er mere enkel, end De sikkert vil tro lige nu. Vil De se, hvordan jeg gjorde det?"

Da Holmes havde vist mig sin løsning paa Admiralitetets umulige problem, forstod jeg ikke, hvorfor jeg havde troet, at det var umuligt. Det *kan* lade sig gøre. Derfor tør jeg godt stille min læser den samme opgave: Find en løsning paa Admiralitetets problem med at sende de 5 tegninger med 7 kurérer. Husk, at problemets kerne er, at ligegyldigt

hvilke 2 kurérer, man vælger, saa har de 2 tilsammen ikke et komplet sæt tegninger – men de resterende 5 kurérer kan sammensætte et komplet sæt.

* * * * *

Sidste gang skulle Holmes til hestevæddeløb, og han ville sætte sine penge paa 3 heste – Drod, Jeeves og Napoleon – saaledes at hans overskud (gevinsten minus tabene) ville være £13, hvis en af disse heste vandt løbet. Odds var 4:1 paa Drod, 3:1 paa Jeeves, og 2:1 paa Napoleon. Spørgsmaalet var altsaa, hvor mange penge der skulle sættes paa den enkelte hest.

For at gøre spørgsmaalet helt klart, kan vi for eksempel sige, at hvis Drod vinder, saa skal 4 gange indsatsen paa Drod minus indsatsen paa Jeeves minus indsatsen paa Napoleon være lig £13. Var det klart? Ellers hjælper det, hvis vi henter vores gamle skolekammerater x , y og z frem fra glemmebogen.

Nu kalder vi indsatsen i pund paa Drod for x , indsatsen paa Jeeves kalder vi y , og indsatsen paa Napoleon kalder vi z . Og den viden, vi netop har formuleret, kan vi nu skrive saaledes:

$$4x - y - z = 13 \quad (1)$$

Tilsvarende kan vi skrive disse ligninger:

$$3y - x - z = 13 \quad (2)$$

$$2z - x - y = 13 \quad (3)$$

Adderer vi (1), (2) og (3), faar vi: $4x - x - x - y + 3y - y - z - z + 2z = 13 + 13 + 13 \Leftrightarrow 2x + y = 39 \Leftrightarrow 8x + 4y = 156 \quad (4)$. Og subtraherer vi (2) fra (1), faar vi: $4x - (-x) - y - 3y - z - (-z) = 13 - 13 \Leftrightarrow 5x - 4y = 0 \Leftrightarrow 4y = 5x \quad (5)$.

Dette resultat indsætter vi i (4) og faar: $8x + 5x = 13x = 156 \Leftrightarrow x = 12$. Dette indsættes i (5): $4y = 5 \cdot 12 \Leftrightarrow y = 15$. Værdierne for x og y indsættes i (3): $2z - 12 - 15 = 13 \Leftrightarrow 2z = 13 + 12 + 15 = 40 \Leftrightarrow z = 20$.

Nu husker vi, hvad der gemte sig bag x , y og z og kan konkludere, at indsatsen paa Drod var £12, indsatsen paa Jeeves var £15, og indsatsen paa Napoleon var £20.

Og afslutningsvis kan det noteres, at løbet blev vundet af Mad Hatter, to længder foran Corona.

Redaktøren, for en kort bemærkning

Saa blev der da et lille hjørne, hvor redaktøren for en gangs skyld kan komme til orde. Og bare sige, at da læseren nu har haft lejlighed til at slappe af med lidt simpel matematik, saa har man maaske mod til at vende tilbage til Hans-Uno Bengtssons artikel paa side 16.

Det er anvendt matematik paa et højt plan. Og hvad man kunne forvente fra Hans-Uno, hvis matematiske ekvilibrisme vi allerede tidligere har haft lejlighed til at applaudere. For eksempel i artiklen "And the Calculation Is a Simple One" i *The Baker Street Journal* fra december 1989.

Ham tør jeg godt overlade den opgave at beregne, hvor mange skurke der er at skrive om til serien *Min yndlingsskurk*. Som fortsætter i næste nummer. Der er ogsaa en skurk til dig, kære læser!

